Otázka: Právní řád

Předmět: Společenské vědy, právo

Přidal(a): mája

Právní řád

-tvoří všechny právní předpisy ve státě, je uspořádán stupňovitě podle důležitosti jednotlivých druhů právních předpisů

-jejich důležitost neboli právní síla záleží na tom, který státní orgán je vydal a jak se nazývají

Zákonné předpisy:

- Ústava
- Ústavní zákony
- Zákony

Podzákonné předpisy:

- Vládní nařízení
- Vyhlášky ministerstev
- Vyhlášky nižších správních celků

Zákony = základní druh normativních právních aktů

Ústavní zákony – vyšší stupeň právní síly, jiná forma – druhem ústavního zákona je **ústava**

Zákoníky (kodexy) = soubory systematicky uspořádaných norem celého odvětví práva

- např. občanský zákoník, obchodní zákoník, zákoník práce,…

Novela = změna a úprava zákona

Zákonnost a právní vědomí

Ve spořádaném kulturně vyspělém právním státě se prosazuje zákonnost.

Zákonnost **=** důsledné dodržování právního řádu

Právní vědomí **=** znalost právního řádu

Důležité zásady při uplatňování zákonnosti:

- **Neznalost zákona neomlouvá**
- **Před zákonem jsme si všichni rovni**

Právní normy:

= závazná obecná pravidla chování, jejichž dodržování je vynutitelné státní mocí

Legislativa = tvorba právních norem

Struktura normy:

- Hypotéza – stanoví podmínky, za nichž se má realizovat pravidlo chování
- Dispozice – vlastní pravidlo chování, stanoví, komu a jaká oprávnění a povinnosti vznikají
- Sankce – následky nezachování normy

Druhy právních norem:

Podle způsobu jak vymezují chování:

a) Zavazující – určují, jak je povinen subjekt jednat a to buď:

- normy přikazující – povinnost aktivně jednat
- normy zakazující – zakazují určitou činnost

b) Opravňující – umožňují volbu způsobu jednání

Podle závaznosti *(právní síly):*

a) normy kogentní (bezvýhradně závazné) donucující normy – nelze je měnit dohodou subjektů, neumožňují odchylky

b) normy dispozitivní (relativně nezávazné) podpůrné – mohu si dát do smlouvy, že budu mít například předkupní právo

Podle obsahu (třídí se do jednotlivých právních odvětví):

a) Ústavní právo – upravuje uspořádání státu, kompetenci orgánů státní správy a moci a základní lidská práva, základním pramenem je ústava

-kompetence= úkoly, práva a povinnosti

b) Správní právo – upravuje organizaci a činnost státního administrativního aparátu, základním pramenem je správní řád

c) Občanské právo – zahrnuje právní normy o majetkových záležitostech FO a PO, základním pramenem je občanský zákoník

d) Pracovní právo – souhrn právních norem o pracovních vztazích a o vztazích, které s výkonem práce souvisejí, základním pramenem je zákoník práce

e) Obchodní právo – upravuje speciální normy o podnikatelských majetkových vztazích, základním pramenem je obchodní zákoník

f) Rodinné právo – upravuje vztahy mezi manželi, rodiči a mezi dětmi, základním pramenem je zákon o rodině

g) Trestní právo

- hmotné – vymezuje jednání a tresty za ně ukládané
- procesní – upravuje postup orgánů trestně činných (státní zastupitelství, soudy), základním pramenem je trestní řád

Publikace právních předpisů:

-Ústava, Ústavní zákony, Zákonná opatření, Vládní nařízení a důležité vyhlášky se uveřejňují ve Sbírce zákonů ČR

-k publikaci ostatních provádějících předpisů slouží věstníky jednotlivých ministerstev

-obsah bývá obvykle uveden zdůvodněním účelu předpisu, potom následují právní ustanovení a v závěru bývá zrušovací ustanovení, tzv. derogační klauzule

-někdy nový právní předpis nenahrazuje celý dosavadní předpis, ale pouze jej mění a doplňuje, takové změny a doplňování se nazývají novelizace norem

-poslední věta právního předpisu (např. zákona) obsahuje ustanovení o účinnosti

Platnost, účinnost a působnost právních předpisů

-platnost PP – PP byl vytvořen předepsaným způsobem příslušným státním orgánem a stal se součástí právního řádu

-účinnost – je povinnost předpisem se řídit, většina PP nabývá účinnosti později (vacatio legis), tento čas se vymezuje ke studiu a orientační přípravě na používání předpisu

-působnost

- osobní – vztahuje se na osoby
- časová – na dobu od kdy, do kdy
- věcná – ve které záležitosti
- územní – prostor, kde se uplatňuje

Právní vztahy

-společenské vztahy upravené právními normami

-každý právní vztah musí mít 3 prvky:

- 1) subjekty
- 2) předmět
- 3) obsah

1) subjekty právních vztahů – jsou to účastníci právních vztahů (buď PO nebo FO)

FO – každý člověk je účastníkem právních vztahů, má práva a povinnosti

–Způsobilost k právům a povinnostem

- umožňuje člověku být účastníkem právních vztahů
- vzniká narozením
- zaniká smrtí FO

-Způsobilost k právním úkonům

- rozumí se vlastním jednáním zakládat, měnit a rušit své právní vztahy
- vzniká v plném rozsahu dovršením 18 ti let, od této doby
- smí jednat každá FO za sebe
- před osmnáctým rokem jednají za děti zákonní zástupci
- soud může zletilé osobě způsobilost k právním úkonům omezit

PO

- uměle vytvořený subjekt, který se zakládá písemnou smlouvou či listinou a vzniká zápisem do evidence PO
- zanikají výmazem z této evidence

PO jsou:

a) sdružení FO nebo PO (= korporace) – je obchodní společnost, družstva, zájmová sdružení PO, spolky, hnutí, svazy, kluby, odbory atd.

-k založení se vyžaduje písemná zakladatelská smlouva

b) účelová sdružení majetku – účelové použití vyčleněného majetku (nadace, jejímž účelem jsou prospěšné cíle, fondy – účelově vyčleněný majetek, jsou zřizovány státem, mezirozpočtové fondy – státní fond životního prostředí, zemědělský fond, půdní atd.)

c) jednotky územní samosprávy – obce, města, kraje, stát

d) jiné subjekty – státní podniky, příspěvkové a rozpočtové organizace, ČNB

Příspěvková organizace = příjmy se odvádějí do státního rozpočtu, organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností nebo od jiných osob

Rozpočtové organizace = příjmy se odvádějí do rozpočtu, vykonávají hospodářskou činnost jen v rozsahu nezbytném pro plnění svých úkolů, hospodaří samostatně dle schváleného rozpočtu

2) předměty právních vztahů

- objekt právního vztahu, ke kterému se váží práva a povinnosti subjektů
- mohou to být:
    - a) věci – movitý majetek, nemovitosti, pozemky
    - b) služby – činnosti
    - c) práva – uzavřít licenční smlouvu, podstoupení pohledávek, převedení práva do jiného
    - d) nehmotné statky – software, konstrukční dokumentace, projektová dokumentace

3) obsah právního vztahu

– rozumíme tím subjektivní práva a povinnosti účastníků právního vztahu (jaká práva a povinnosti má účastník právního vztahu)

-právo:

- **a) absolutní** – právem jednotlivce (právo pojmenovaného subjektu, kdy ostatní účastníci právního vztahu nejsou určeny)
- **b) relativní**
    - vzniká ze závazků ze smluv, anebo porušení práva
    - oba subjekty jsou pojmenované
    - uzavření smlouvy

Vznik, změna a zánik právních vztahů

-právní vztahy vznikají, mění se a zanikají na základě právních skutečností:

- 1) objektivní události
- 2) subjektivní právní úkony

1)objektivní události – celkem 4

-takové právní skutečnosti, které nejsou závislé na vůli lidí

-člověk nemůže do událostí zasahovat svojí vůlí

- a)narození – právní vztahy vznikají
- b)úmrtí – právní vztahy zanikají
- c)plynutí času – určité změny podle věku – 15 let, 18 let, důchodový věk
- d)přírodní katastrofy – mění se právní vztahy, zničení majetku

-v důsledku těchto právních vztahů události vznikají, mění se a zanikají

2)subjektivní právní úkony

-projevy subjektu vůle, jde o jednání, která vznikají, mění se a zanikají právními vztahy

-projev vůle je konkludentní čin

- a) jednáním – výslovné – ústní, písemné
- b) opomenutím

a)-výslovné jednání – sdělím svou vůlí, řeknu nebo napíšu, co chci a co ne

-konkludentní čin – jednání mlčky např. gesta, kývnutí hlavou – ostatním je jasné co chci

b)opomenutí

-vyjádřím svou vůli, kdy jsem jednat mohla

-vyjádřím souhlas mlčky

-uběhne nějaká promlčecí lhůta

-nejednám ve lhůtě, kdy jsem jednat mohla

Právní úkon musí být učiněn:

- a) svobodně – bez donucení, násilí nebo vyhrožování
- b) vážně – nejde o žert, legraci
- c) určitě – jednoznačně – nesmí připravit dvojí výklad
- d) srozumitelně – musí být jasný PŘEDMĚT, OBSAH, VŮLE

-k projevu vůle musí být zřejmé, čeho se týká (předmět), vůči komu je činěn (přesné určení subjektů) a komu vznikají práva a povinnosti (obsah právního vztahu)

-neplatný je rovněž právní úkon §37 odst. 2, jehož předmětem je plnění nemožné

a)faktická nemožnost plnění – předmět plnění je fikce, nelze realizovat předmět plnění

b)právní nemožnost plnění – lze ji fakticky plnit, ale právně NE (např. prodej Karlštejna) – nelze ho prodat, nebyl jeho

Realizace a aplikace práva

Realizace je uskutečňování práva tak, že se podle právních norem tvoří právní vztahy, jejíž účastníci se chovají předepsaným způsobem např. vznik manželství = snoubenci absolvují zákonem předepsaný obřad, jímž se uzavírá manželství

Aplikace práva je jeho uskutečňování individuálními právními akty státních orgánů, které rozhodují v jednotlivých konkrétních případech např. soud vydá rozsudek, jímž rozhodne právní spor

Rozhodnutí zpravidla obsahuje:

- **a) výrok,** jak státní orgán rozhodl o právech a povinnostech účastníků
- **b) odůvodnění**, podle kterých právních norem bylo rozhodnuto a na základě jakých zjištěných skutečností
- **c) poučení o opravných prostředcích (odvolání, námitky).**

Jestliže proti rozhodnutí už nelze použít řádný opraný prostředek, **rozhodnutí nabývá právní moci,** může být vykonán.